

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11347/2023
15.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца Римокатоличка жупа Нашашће светог крижа, Сремска Каменица, чији је пуномоћник Бранислав Херцег, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 409/23 од 01.03.2023. године, у седници одржаној 15.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 409/23 од 01.03.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 405/2021 од 13.12.2022. године, ставовима првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужени је обавезан да тужиоцу исплати 13.352.987,56 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, као и да му накнади трошкове поступка од 433.415,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је да је тужени стекао право својине у целости на парцелама .. и .. КО Сремска Каменица, уписане у лист непокретности бр. .. КО Сремска Каменица, што је тужилац дужан да призна и трпи.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 409/23 од 01.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, при чему другостепена пресуда садржи оцену свих жалбених навода који су од одлучног значаја. Ревизијско указивање на битну повреду парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није релевантно, зато што та повреда не представља дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у листу непокретности бр. .. КО Сремска Каменица уписан као носилац права својине са уделом 1/1 на кат.парц. бр. .. потес ..., површине 1114 м² по врсти земљиште у грађевинском подручју, по начину коришћења остало вештачки створено неплодно земљиште и кат.парц. бр. .. потес ..., површине 1075 м² по врсти земљиште у грађевинском подручју, по начину коришћења остало вештачки створено неплодно земљиште. Предметне парцеле у току 1971. године настале су од кат.парц. бр. .. (која је по начину коришћења била њива) и на којима је уписано право својине на име Римокатоличке црквене општине Сремска Каменица, чији је правни следбеник тужилац. Планом генералне регулације Сремске Каменице са окружењем („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 32/13 и 9/21) и Планом детаљне регулације простора „Чардак“ у Сремској Каменици („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 41/07) предметне парцеле .. и .. КО Сремска Каменица предвиђене су за јавну саобраћајну површину делом у зони заштите инфраструктурног коридора. Кат. парцела бр. .. површине 1075 м² планском документацијом ушла је у целости у састав ул. ..., што у природи такође представља и користи се као јавна саобраћајна површина – ул. ... у Сремској Каменици. Изграђене ограде суседних парцела намењених за породично становање представљају фактичку регулациону линију која раздваја површину за јавне намене и површину за остале намене. Кат. парцела бр. .. површине 1114 м² планском документацијом ушла је у целости у састав ул. ..., што у природи такође представља и користи се као јавна саобраћајна површина – ул. ... у Сремској Каменици. Планска регулациона линија представља и фактичку регулациону линију која раздваја површину за јавне намене и површину за остале намене. Обе катастарске парцеле комплетно су опремљене инфраструктуром – водном (водовод и канализација), електроенергетском, телекомуникационом и гасном инфраструктуром, док је саобраћајна површина изграђена од асфалтног застора. Наведене парцеле као делови улица ... и ... функционално повезују делове насељеног места Сремска Каменица и неометано их користни неограничен број лица за јавни саобраћај у целости.

Висина тржишне вредности предметних парцела утврђена је оценом налаза и мишљена вештака грађевинске струке, датог и на основу процене Пореске управе, а која износи 6.100,04 динара/м². Поступак експропријације за предметне парцеле није вођен, а тужиоцу није исплаћена накнада за фактички одузето земљиште.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су у смислу одредбе члана 58. Устава Републике Србије и члана 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода усвојили тужбени захтев, утврдили да је тужени стекао право јавне својине на предметној парцели и туженог обавезали да тужиоцу исплати новчану накнаду за предметне катастарске парцелу налазећи да се тужилац не може користити својим својинским овлашћењем на

наведеним катастарским парцелама због извршене фактичке експропријације земљишта.

Неосновани су наводи и разлози ревизије туженог којима се правноснажна пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2). Сагласно наведеном, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009... 145/2014), који је био снази у време усвајања Плана генералне регулације Сремске Каменице са окружењем („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 32/13 и 9/21) и Плана детаљне регулације простора „Чардак“ у Сремској Каменици („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 41/07), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и друго).

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11... 105/2014), прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пружи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго), а ставом 10. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају спорно земљиште, означено као кат.парц. бр. .. и .. уписане у лист непокретности бр. .. КО Сремска Каменица на којој је тужилац власник са уделом 1/1, планским актом је предвиђено за јавну површину – улицу и саобраћајницу (на начин ближе наведен у образложењу ове одлуке) коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која има свој назив и то: кат.парцела бр. .. површине 1075 м² планском документацијом ушла је у целости у састав ул. ..., а кат.парцела бр. .. површине 1114 м² планском документацијом ушла је у целости у састав ул. У ситуацији када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу, то земљиште од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини. Сходно томе, јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине изузме из поседа ранијег корисника и за то му исплати одговарајућу накнаду, а упише у јавне књиге своје право својине на истом.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља (члан 2. тачка 12. Закона о јавним путевима) и на тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа, то је по оцени Врховног суда правилан закључак нижестепених судова да, када је земљиште фактички приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, тужилац као корисник тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Тужиоцу је тиме повређено право на имовину, па зато има право на тражену накнаду за фактички одузету имовину. Стога су правилно нижестепени судови применили материјално право када су туженог обавезали да тужиоцу исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта у висини новчане накнаде одмерене према тржишној вредности непокретности, сходно члану 42. Закона о експропријацији.

Како је утврђено да се предметне катастарске парцеле користе као улица, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овој парници на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе. Због тога нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права јер тужени ни једном правном или фактичком радњом није депоседирао тужиоца те да је спорно земљиште одређено за јавну - саобраћајну површину планским актом који је донет после формирања и изградње улице, чиме је у ствари прихваћено затечено стање.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, па нашао да не доводе у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, а при том су у побијаној пресуди дати јасни, правилни и потпуни разлози за донету одлуку.

О трошковима поступка одлучено је правилном применом чланова 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић